

УДК 378.134:373.3](043)

Мамчич О.Б., Калініна І.П.

ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ ВИКОРИСТАННЯ МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

У статті визначено основні вектори проектування процесу навчання рідної мови на модульній основі у педагогічному ВНЗ.

Ключові слова: модульна основа, лінгвістична компетентність, рідна мова.

Складний і багатогранний процес відродження національної освіти у контексті інтеграції України до світового освітнього простору висуває особливі вимоги до вивчення дисциплін лінгвістичного циклу у вищій педагогічній школі. В умовах демократизації та гуманізації освіти особливої уваги потребує розробка та впровадження таких форм і методів мовної роботи, які мають сприяти становленню висококваліфікованих фахівців. Однією з важливих умов успішного навчання мови є оволодіння нею з метою якісної підготовки майбутніх педагогів до практичної роботи. Особливе місце у визначенні цього завдання належить роботі з формування лінгвокомпетентності мовної особистості вчителя.

Нами проаналізовано концепцію та основні напрямки створення інноваційної технології навчання, що побудована за принципом модульності змісту процесу вивчення спецкурсу "Українська мова за професійним спрямуванням" на неспеціальних факультетах у педагогічному ВНЗ. Таку технологію розроблено на кафедрі слов'янської філології Чернігівського державного педагогічного університету. Основою її є принципи самостійної роботи студентів та індивідуально-орієнтована модель засвоєння навчального матеріалу, що передбачає заміну звичної п'ятибальної шкали оцінювання знань модульно-рейтинговою заліковою одиницею.

Недостатній ступінь розробленості означеної проблеми у сучасній лінгводидактиці, брак нестандартних авторських методик та підручників не завжди дозволяє студентові правильно усвідомити впровадження такої технології до навчального процесу, побачити лінгвістичні явища у неперервному ланцюжку пізнання, мислення, сформуванню вміння та навички, що мають сприяти розвитку мови й мовлення майбутнього вчителя.

Відповідно до Освітньо-професійної програми вищої освіти та Освітньо-кваліфікаційної характеристики майбутнього спеціаліста, **критеріями** формування лінгвістичної компетентності є: теоретичні знання рідної мови, практичні вміння (гностичні, проєктувальні, конструктивні, організаторські, комунікативні) та навички застосування одержаних знань і вмінь як складової культури мовної особистості сучасного педагога.

Концептуальною ідеєю вважаємо положення про те, що формування лінгвокомпетентної особистості майбутнього вчителя є соціальною вимогою, базується на психолого-педагогічній теорії і практиці, спрямовано на реалізацію міжособистісних відносин у професійній діяльності і створення умов для вдосконалення мовної та мовленнєвої культури студентів.

Такою умовою є впровадження кредитно-модульної системи до процесу організації навчання та контрольного оцінювання знань, що має стимулювати систематичне вивчення студентами дисциплін мовного циклу, посилити контроль засвоєння ними відповідного обсягу навчального матеріалу, що сприятиме оптимізації процесу набуття мовної компетентності. Така система враховує світовий досвід галузі вищої освіти та сприяє інтеграції ЧНПУ до міжнародної системи ВНЗ.

Дидактична мета спецкурсу:

- удосконалення знань про українську мову як національну мову українського народу, виховання поваги до українського слова;
- набуття теоретичних знань щодо особливостей стилів мовлення та їх функціонування в залежності від ситуацій спілкування;
- вироблення практичних умінь і навичок оволодіння графічними, орфографічними, орфоепічними, лексичними, граматичними, стилістичними та пунктуаційними нормами сучасного українського літературного мовлення.

Студенти мають знати:

- роль мови в житті людини та суспільному ж © Мамчич О.Б., Калініна І.П., 2011
"національна мова", "державна мова", "літературна мова", "мовлення", "літературна норма" тощо;
- функціональні стилі сучасної української літературної мови;
- основні види документів, державні стандарти, вимоги та загальні правила оформлення їх.

Студенти мають уміти:

- розрізняти норми сучасної української літературної мови;
- демонструвати практично рівень оволодіння нормами сучасної української літературної мови;
- визначати типи та класифікаційні ознаки документів різних видів;
- вільно послуговуватися стійкими словесними формулами.

Загальні положення

Навчальна лінгвістична дисципліна складається з окремих модулів. **Модулем** вважається відносно самостійна частина навчального процесу, складниками якої є одна або декілька близьких за змістом лінгвістичних тем, понять, принципів.

Обсягом модуля є академічне навантаження окремого студента з відповідного окремого модуля у годинах, з урахуванням аудиторної та самостійної роботи, і дорівнює 1 або 1,5 кредитам (50% часу – на самостійну роботу студентів), (1 кредит – 27 годин).

Обсяг дисципліни є сумою обсягів модулів даної лінгвістичної дисципліни.

Обсяг семестру є сумою обсягів лінгвістичних дисциплін семестру.

Оцінка є показником якості успішності окремого студента з даного модуля.

Середня оцінка знань з лінгвістичної дисципліни за семестр, курс, рівень освіти вважається середньозваженою величиною.

Рейтинг студента є комплексним чисельним показником індивідуального рівня успішності і характеризує якість засвоєння ним навчального мовного матеріалу та його обсяг.

Рейтинг студента визначається за відповідною лінгвістичною дисципліною, етапами навчального процесу (семестр, курс), рівнями освіти.

Необхідною умовою впровадження кредитно-модульної системи є комп'ютеризація обліку поточної та підсумкової успішності студентів за спеціальною програмою.

Розрахунок рейтингу

Оцінювання знань окремого студента здійснюється з урахуванням загального обсягу кожного навчального модуля та вноситься до залікової відомості за результатами форм контролю, що мають такий вигляд:

- а) письмова контрольна робота (КР);
- б) тестування (Т);
- в) за методом накопичення навчального матеріалу (теми самостійної роботи (СР), індивідуальні завдання (ІЗ));
- г) за результатами захисту рефератів.

Проведення письмової контрольної роботи здійснюється за методикою, яку розроблено для даного модуля.

У тестуванні оцінку здійснює ПК за допомогою розробленої програми. У разі проведення тестування без ПК оцінка визначається пропорційно кількості правильних відповідей.

За методом накопичення оцінка визначається результатами виконання індивідуальних завдань, захисту рефератів тощо.

Види і методи проведення контролю для кожного модуля визначаються робочими програмами з дисциплін лінгвістичного циклу.

Критерії оцінювання визначаються кафедральними стандартами.

Знання студентів оцінюються за 100-бальною шкалою. Оцінка вноситься викладачем до відомості. Оцінювання знань студентів, які не з'явилися у визначений час на модульний контроль, дорівнює сумі "0" – нуль балів.

Деканат вирішує питання щодо можливості проходження студентами пропущеного модульного контролю тільки за наявності поважної причини. Таке рішення і новий строк складання (не пізніше терміну проведення контролю з наступного модуля дисципліни) встановлюються деканом на підставі заяви студента. Студент має подати заяву протягом тижня з дня закінчення строку дії причини, що викликала пропуск, в іншому випадку заява не розглядається. Одержана оцінка вводиться до бази даних і замінює оцінку, що була поставлена раніше. У виняткових випадках (наприклад, хвороба) деканом встановлюється індивідуальний графік ліквідації академзаборгованості студентом. У випадку пропуску модульного контролю без поважної причини або несвочасної заяви студента про причину пропуску у базі даних деканатом, замість "0", виставляється "1".

Перескладання модулів не допускається, крім дисциплін, що складаються з одного модуля, – дозволяється одне перескладання.

Висновки

Досвід використання кредитно-модульної системи організації навчання та контролю знань студентів доводить, що така система сприяє свідомому засвоєнню теоретичного матеріалу, осмисленому практичному його застосуванню, оптимізує процес формування лінгвістичної компетентності майбутніх фахівців у вищих педагогічних навчальних закладах.

Використання інноваційних методів набуття знань та вироблення практичних умінь і навичок студентів є важливими показниками професійно змодельованих ситуацій навчання у викладанні тих курсів, що спрямовані на розвиток комунікативних здібностей майбутнього вчителя.

Впровадження такої системи має надати нового імпульсу складному процесу формування педагогічної особистості засобами мови.

Використані джерела

1. Державна національна програма "Освіта". Україна XXI століття. – К.: Райдуга, 1994. – 62 с.
2. Державний стандарт початкової загальної освіти // Початкова школа. – 2001. – № 1 – С. 28-43.
3. Закон України "Про вищу освіту" // Освіта. – 2002. – № 12-13. – С. 5-12.
4. Закон України "Про освіту". – Х.: КСИЛОН, 2002. – 35 с.
5. Зарицька І.М., Чикаліна І.О. Українське ділове мовлення. Практикум / За загальною редакцією професора А.П.Загнітка. – Донецьк: 1997. – 128 с.
6. Лісна О.О. Навчальний посібник, Вивчаємо українську самостійно. – К.: 1992. – 160 с.
7. Мамчич О.Б. Формування лінгвістичної компетентності майбутніх учителів початкової школи у вищих педагогічних навчальних закладах. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук. – К.: 2003. – 22 с.
8. Положення про модульно-рейтингову систему організації навчання та контролю знань студентів. – Одеса: ОНМУ, 2004. – 12 с.
9. Положення "Про систему підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу студентів. – Львів: Львівська політехніка, 2003. – 13 с.
10. Шевчук С.В. Ділове мовлення. Модульний курс: Підручник. – К.: Література ЛТД, 2003. – 448 с.

Mamchich O., Kalinina I.

THE PEDAGOGICAL INNOVATION OF USING THE MODULE SYSTEM IN THE HIGHER SCHOOL

The principal directions of projection the process of teaching native language on the module basis in the pedagogical higher school was defined in the article.

Key words: *module basis, linguistic competence, native language.*

Стаття надійшла до редакції 19.10.11